

BEHÇET ÇELİK

DÜNYANIN
UĞULTUSU

ROMAN

BEHÇET ÇELİK
DÜNYANIN
UGULTUSU

Can Yayınları 1935

© 2011, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Ocak 2011

Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Faruk Duman

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak resmi: © iStockphoto.com

Kapak baskı: Azra Matbaası

İç baskı ve cilt: Özal Matbaası

ISBN 978-975-07-1260-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

BEHÇET ÇELİK
DÜNYANIN
UĞULTUSU

ROMAN

Behçet Çelik'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Diken Ucu, 2010

Düğün Birahanesi, 2011

Gün Ortasında Arzu, 2011

Herkes Kadar, 2011

Yazalımız-İki Deli Derviş, 2011

BEHÇET ÇELİK, 1968'de Adana'da doğdu. İlk öyküsü 1987'de *Varlık*'ta yayımlandı. *Yazılı Günler* ve *Virgöl* dergilerini hazırlayanlar arasında yer aldı; pek çok dergi ve gazetede öykü, deneme ve çevirileri yayımlandı. 1989 yılında Akademi Kitabevi Öykü Başarı Ödülü'nü kazandı. *Gün Ortasında Arzu* adlı kitabı 2008 Sait Faik Hikâye Armağanı'na layık görüldü. *İki Deli Derviş* (1992), *Yazalnızı* (1996), *Herkes Kadar* (2002), *Düğün Birahanesi* (2004), *Gün Ortasında Arzu* (2007), *Diken Ucu* (2010) adlı öykü kitaplarının yanı sıra *Dünyanın Uğultusu* (2009) adlı romanı yayımlandı.

Behçet Çelik'in internet adresi:
www.behcetcelik.com

CAMBAZ

Sen eşikte, kedi ağaçta, bulut
Damda; gök, yarısı yeşil, yarısı
Sarı, iner denize, başlar oyun.
Hayvanlarım çıkar önce, üstü fil,
Altı kurt; değişir: balıkla geyik.
Kıсарım gündüzümü; bir yarım ay,
Bir yıldız çadırı geceye dönük.
Sallanırım son ışık trapezinde,
Bir doğu, bir batı: Korkunç
Perende.
Büyü gecem büyü, büyü gittikçe,
Gittikçe daha yoğun.

OKTAY RİFAT

Cambaz'a...

I

Çarşının içinden geçerken aklında kıyıda ki parka inmek yoktu. Biraz dolaştıktan sonra atıştıracak bir şeyler alıp eve gitmekti niyeti. Hoşuna gitmişti yürümek, ısıtmayan kış güneşi, تنها caddeler. Yıllardır yapmadığı şeydi günün bu saatlerinde avare dolanmak sağda solda – hafta içi. Demek, böyle sessiz, böyle تنها da oluyor muş buralar. Okul yıllarında bile kışın buralarda bu saatte hiç yürümemiş olabilir. Dükkânları, mağazaları, iş hanlarını geride bırakıp dar sokakların, çok yüksek olmayan apartmanların arasından denize yukarıdan bakan genişçe bir alana çıktığında seviniverdi. Bulut yumakları güneşi örtmüş, ama ötelerde, denizin üzerinde gümüşü bir kıpırtının, titreşim, neşeli, neredeyse göz kırparak salınmasına engel olamamışlardı. Bu saatte –dün bu saatler öğle yemeği vaktiydi şirkette– demek böyle bir açı oluyordu güneşle denizin arasında. Şaşkın baktı bir süre kırpışan ışığa. Sadece açı, ışık, manzara değildi şaşıtı; kendindeki kıpırtıya da –o da mı gümüşüydü yoksa?– yadırgamıştı. Neredeyse büsbütün alışmışken kıpırtısızlığa.

Ne zaman başladı, bilmiyor. Bir sabah uyandığında kıpırtısız bulmadı kendini – böcekleri sevmez zaten. Ufaktan başlamıştı da, “Neler oluyor böyle bana?” derken mi fark etti kıpırtısızlığı, fark etmeyip kurdu mu yoksa;

emin olamıyor. Bir şeyler çekilmişti içinden. Yavaştan mı olmuştu –sevip sevmediğini bilmediği bir kazağın sökülüvermesi, toparlamaya çalıştıkça çoğalması elindeki ipin; artık daha fazla sökülmez dedikçe ipin uzaması, kazağın eksilmesi–; birdenbire mi yoksa –alışveriş torbasındaki yırtıktan yere düşen domatesin ansızın yerle teması; ıslak, yapışkan, sesli–, düşünse de anımsayamıyor. Elinde kalmıştı, yere yapışmıştı. Yoktu artık. Ya da vardı, ama eksik, yaralı. Her durumda işe yaramaz.

Eskiden de olmuş muydu? Olmuştu galiba, ama öncekiler böyle sebepsiz değildi. Lise sona geçtiklerinde, okulun ilk günü, hoşlandığı ama açılmadığı kızın başka şehre taşındığını öğrendiğinde ya da askerliğin ilk zamanlarında... Hep var olacağını düşündüğü birilerinin yoklara karıştığı –kimin yazdığını, ne zaman, nerede okuduğunu anımsamadığı bir dize: “kesilmiş bir kol gibi omuz başında”–, büyücek bir boşlukta duymuştu kendini. Bu farklıydı ama: Öncekilerde eksikliğini duyduğu, kimi zaman kendini onlara çok yakın hissetmiş de olsa, dışarıdaki biri, bir yer ya da topluluktu. Bu kez çok içerdiren bir yerden bir şeyler kopup düşmüş gibiydi – ne olduğunu, ne zaman, nerede düşürdüğünü bilmediği. Tek bildiği eksildiği. Belki de bu yüzden ne hoşlandığı kızın yokluğundaki gibi hareketsizleşip uyuytu, ne de askerdeki gibi sürekli bir öfkeyle geçirdi günlerini. Yapıp durduklarını yapmayı sürdürdü. Eksilen –her ne ise hayatında– eksilirken, başka şeyleri de çekip almıştı. Çok da kötü değildi hani: Telaşsızca yapmaya başlamıştı öteden beri yapıp durduklarını. “Aman, saat altıya kadar bitirmeliyim, kalmamalıyım mesaiye,” demeden hazırlar olmuştu dosyaları, hesapları. Eve iki saat geç gitse ne? “Şu toplantı bitse artık,” demeden dinlemişti iş arkadaşlarının, müdürlerin uzayan konuşmalarını. Masasına bir an önce dönse ne? Pazar sabahtan başlayan sıkıntı büyü-

mez olmuştu eskisi gibi – pazar gecesi bile. Ha pazar, ha pazartesi.

Kimselere anlatmadığı için bir ad bulması gerekmedi önceleri. Anlatmadı, ama sezenler oldu bunu – nasıl da sezer başkası! Özlem sezdi örneğin. Sezmemesi için çok çabalamıştı oysa. Elleri cebinde, yüzü ayazdan kızarmış, buz mavisi denizin gümüşü salınımını seyrederken, hissettiklerini –belki de hissetmez olduklarını– Özlem’e sezdirmemeye çabaladığı gece geldi aklına. Saatlerce hiçbir şey yapmadan televizyona, evin duvarlarına, hatta penceredeki karanlığa bakabileceği bir geceydi. Ne mümkündü böyle durup kalmak! En çok o gece zor gelmişti bir şeyleri sezdirmemek. Tuhaftı doğrusu: Hiç olmadığı kadar isteksiz sevişmişti; hiç ummadığı kadar uzamıştı sevişmeleri. Bir bedeni olduğunun farkına vardığı gecelerden biriydi – kıpırtısızlaştıkça bunun farkına bir daha hiç varmayacağını sanmaya başlamıştı oysa. Uykuya dalmadan önce, Özlem’in terli bedenine sarılmıştı. O kadar sokulunca sarılmamak olmazdı; “Neden sarılmıyorsun?” diye başlayan sorular, “Neyin var senin?”e varabilirdi. Oysa bir an önce uyumak istiyordu. Özlem’in nefesinin yavaş yavaş düzelişini –her seferinde sanki daha az yükselip inen– göğüslerinin üzerindeki –dokunup dokunmadığını ikisinin de bilemeyeceği– elleriyle takip ederken, “Belki de,” demişti, kendi kendine, “böyle yaşamalı, ruh dediğimiz şey iyi değil, ruh zihni çağırıyor, ruhsuz olmalı böyle.” Evet, o gece böyle adlandırmıştı: “Ruhsuz.” Peşi sıra sükün etmişti kelimeler: Cansız, tatsız, keyifsiz, nahoş... Her biri bir eksikliği duyuran bu kelimeleri sayarken, sabahında hiçbir rüya kıpırtısını anımsamayacağı derin, karanlık bir uykuya dalmıştı.

Elleri kamaştı o geceyi anımsayınca. Sanki özledi Özlem’in tenini, çıplaklığını. Hayra mı yormalıydı bunu, şerre mi? İnsanın içinde bir şeyler ne kadar da eksilse,

kurallar, kaideler baki kalıyor. Tutup bu akşam çat kapı gidemez Özlem'e. Bir şeyleri konuşmadan, anlatmadan, anlatmaya çabalamadan sarılamaz; terleyemezler birlikte. Bir şeyleri konuşmaksa imkânsız – hele bugün.

O gecedен birkaç hafta sonra –daha mı çoktu yoksa bilemedi– Özlem'le ayrılmışlardı. Eksilmeye başlayanlardan biri de takvimdi galiba – yaprakların düşmesi değil, günlerin izsiz, kerterizsiz geçmeye başlaması. Kaç gün önce ne olduğunu iyi kötü bilirdi önceleri; tam olarak çıkartamasa bile, bir ipucu bulur, zihnini zorlar anımsardı – “salıdan sonraydı, salı günü sinemaya gitmiştik, cuma Ali'lerdeydik, perşembeydi galiba.” Şimdi takvimler karmam çorman. Ne ayrılmalarından sonra kaç hafta, kaç ay geçtiğinin çetelesi var zihninde, ne o gecedен kaç zaman sonra ayrıldıklarının. Son sevişmeleri olmamıştı o geceki –tek kerteriz buydu– ama bunu anımsamak başka şeyleri anımsamasına yetmiyordu. Üstelik son sevişmelerinden hiçbir şey kalmamış aklında. Her şey yolunda gibiydi, yoluna girmiş gibiydi. Önceleri anlaşılmadıkları şeyler sorun olmamaya başlamıştı aralarında. Ruhsuzluğun bir başka yan ürünü sanmıştı bunu. Akşamları, hafta sonları Özlem ne istemişse onu yapmışlardı – gündüzleri neler yapması gerektiği belliydi; kim, ne zaman, nerede belirliyorsa. Sinemaya gidelim. Olur. Makarna yiyelim. İyi fikir. Bülent'lere uğrayalım. Tamam. Çekemem film milm, makarnadan bıktım, onların ev kalabalıktır şimdi... dememişti hiç. Ha evde oturmuşlar, ha sinemaya gitmişler, değişen bir şey yoktu. Yine de Özlem sezmişti işte bir şeyler.

Belki de bunlardı sezdiği, yapmadıklarını yapar olması. Tabii ya, her şey buz gibi ortadaydı, ama içindeki eksikliği kurcalayıp durmaktan ne ortalığın farkındaydı, ne Özlem'in. Bozarsın be adam, o kadar kurcalarsan, parmağının anca girdiği delik, bakmışsın kocaman bir yırtık olmuş.

“Ara verelim,” demişti Özlem kibarca, bir pazar öğle sonu, geç yapılmış kahvaltının ardından kahve içerlerken. Galiba bir şeyler sormasını beklemişti, en azından itiraz etmesini, “Olmaz,” demesini... “Bakalım bir, sen öyle diyorsan...” mı demişti hepi topu? Özlem’in dış fırsatını, tarağını alıp gittiğini birkaç gün sonra, ortalığı toparlarken fark etmişti. “Ara” uzadıkça uzamıştı. Özlem arayıp “Görüşelim,” dese, kalkar giderdi; demedi. Konuşmadılar o pazar gününden sonra. Bir zaman sonra aramak aklına geldiğinde, istediğinde hatta, eli varmadı. Ne diyecekti? En önce günlerdir neden arayıp sormadığını açıklaması gerekecekti. Bakışlarından, susuşundan Özlem’in bunu beklediğini sezecekti. Bir açıklaması yoktu. Gözünde büyüdükçe büyüdü. Takvimler de aradan geçen sürede iyiden iyiye karışmıştı galiba.

İyi olmuştu belki de ayrılmaları. Ayrılmamış olsalar, bu akşam buluştuklarında saçma sapan şeylerden konuşmaları gerekebilirdi. Hemen bir özgeçmiş hazırlamasını söyleyecekti Özlem. İşten çıkartıldığı için canının sıkıldığını düşünüp Ahmet’i teselli etmeye çalışacaktı. Deniz kenarına inerken kendine itiraf ettiklerini Özlem’e anlatamayacaktı, anlatamazdı. Yıllar sonra hafta içi bir gün, öğle sonrasını sokaklarda boş boş dolaşarak geçirmenin hoşuna gittiğini, işsiz kaldığı için neredeyse sevindiğini, onunla birlikte işten çıkartılan arkadaşlarının genel müdürle görüşmeye gidip bir süre yarım maaşla çalışmayı önereceklerini öğrendiğinde, onlarla gitmek istemediğini, içinden müdür kabul etmese diye geçirdiğini... Ayrılmamış olsalardı, birkaç güne kalmadan, Özlem büyük bir olasılıkla işten çıkartılmasının son günlerdeki halleriyle ilgisi olduğunu söylemeye başlayacaktı belki de. Bütün ruhsuzluğuna karşın bu sözler onu sınırlendirecekti, sınırlendiğini belli etmemeye çabaladıkça daha da

artacaktı öfkesi; birlikte olduklarında bu konunun yeniden açılmaması için konuşacak başka konular arayıp duracaktı. Özlem'in onda kaldığı gecelerin sabahında Özlem işe giderken suçluluk duyacak, suçluluk duyduğu için bütün gün çıkmayacaktı yataktan.

Kaptırmıştı gene. Ama bu son nokta mühimdi. Neler yapacak, neler yapmayacaktı bundan sonra? Bunları hemen belirlemesi gerekmiyordu, ama şu şarttı: gün boyu uyumayacaktı. İşsizlik neyse de, bütün günü evde uyuklayarak geçiren bir adam olmayacaktı. Tazminatlarının ödeneceği söylenmişti. Kabaca hesaplamıştı alacağı parayı; bir süre idare ederdi. Her durumda bir hafta on gün iş miş aramayacaktı. Kafa dinleyecekti. Ya uzarsa işsizlik? Tazminatlar, bankadaki üç beş kuruş parası bitince ne yapacaktı? Birkaç ay önce arabasını satın parasını faize yatırmıştı, böylece bir zaman sonra hem arabasını yenileyebilecek, hem de para artırmış olacaktı. Nereden nereye... Neyin hesabını yaparken ne gelmişti başına. Tasarruf etmeliydi bundan sonra. Eskisi gibi yaşamazsa –birilerine hep önerdiği gibi, küçülürse– tahmininden daha uzun süre yetebilirdi parası.

Bunlar bile şimdinin meselesi değil, deyip, kafasına üşüşenleri sanki bu hareketle kovacakmış gibi kafasını salladı. Denize baktı yeniden. Gümüşi kıpırtı azalmıştı, güneşin bulutların ardından denize varacak ışığı kalmamış gibiydi. Böyle soğuk bir günde daha bir dalgalı olmasını beklerdi denizin; tersine, çarşaf gibiydi, az buruşuk. Soğuk rüzgârdan değildi, havanın kendisiydi soğuk olan. Yanakları, elleri buz kesmişti, ellerini ovuşturup kabanının yakasını kaldırdı. Aylardır hissetmediği kadar kıpır kıpırdı içi. Şaşırtıcıydı doğrusu; insan işten atılınca katılıp kalmaz mıydı? Aksine çözülmeye başlamıştı sanki, parmaklarını –sahiden de buzdan bir kalıptan çıkmış gibilerdi– açıp kapadı. Alışmamış gibiydi havayı, soğuğu avuçlarında duy-

maya. Abarttığını düşündü; eh, birazını kuruyor bile olsa, yalan değildi hepten. Bir şeyler farklıydı. Ya işsizlikten ya gündüz vakti deniz kenarında üşümekten... Yürümeye başladı, kimseler yok gibiydi kıyıda. Acıkmıştı. Bunu fark edince saate baktı. Eski sevgililerinden biri bu huyuna çok sinir olur, “İnsanlar saatle acıkmazlar, acıktıklarını saate bakarak anlamazlar,” derdi.

Saatin dördü geçtiğini görünce, şirketteki arkadaşları genel müdürle görüşmüşlerdir diye düşündü. İşe dönmüş olsalar ararlardı. Olumsuz yanıt alınca aramaya gerek duymamış olmalıydı, onların da kafasında bin bir mesele. Şimdiden iş başvurusu için fellik fellik aranmaya başlamışlardır, sağa sola telefon, yakılan sigaralar, müdüre, kadere, memleketi bu hale sokanlara, dünya ekonomisine küfürler... Ağrısız başım, diye düşünürken memleketteki anne babası geldi aklına. İşsiz kaldığını duyunca üzüleceklerdi. Onlara bir süre söylememeye karar verdi. Oysa bu arada onların yanına gitmek de güzel olurdu hani. Gitmemeliydi. Epeydir burada tatil yapmamıştı, hep bir yerlere gitmişti izinlerinde. Evet, evet, tatil saymalıydı ilk bir hafta, on günü. Şehirde tatil, kış tatili... Bu bile şimdinin meselesi değildi. Bunların hepsini düşünecek çok zamanı olacaktı. Peki, o zaman şimdinin meselesi neydi? Karın doyurmak. Yukarı taraftaki çay bahçesinde tost yiyip açlığını bastırabilirdi – ucuz, tembel işi, aylakça.

Üç beş masa doluydu çay bahçesinde. Özlem’le buraya son geldiklerinde –ağustostu galiba– boş masa bulamamışlardı. Arasa mıydı, işten çıkartıldığını söylese miydi? Arayacaksa bugün aramalıydı. Bütün kızgınlıkların alaşağı olacağı bir genel af haliydi işsiz kalmak. Anında vazgeçti. Küçük hesap olduğundan değil, Özlem’in bu gece değilse, yarın öbür gün yapılacaklar listesini eline

tutuşturacağını adı gibi bildiğinden. Onu aramak da, arayıp aramamaya karar vermek de, ne zaman arayacağını düşünmek de şimdinin meselesi değildi zaten.

Çay bahçesinin kapalı bölümünde de pek kimse yoktu; birkaç masada emekliler, bir masada okulu kırmış, kâğıt oynayan dört beş liseli... Yalnız başına gelmiş olan var mıydı, dikkat etmemişti içeri bakarken. Dışarıdaki masalardan birine oturmuştu, oturduğu yerden kapalı bölümün tamamı seçilmiyordu. Başını çevirip kendisi gibi dışarıda oturmayı seçenlere baktı – dört kişiydiler, dördü de yalnız. “Eh,” dedi içinden, “melankolik ruhlar.” Gülümseyip, “İşsiz bedenler,” diye düzeltti cümlesini. Tostla çay istedi garsondan. Yeniden ortaya çıkan gümüşü kıpırtılara bakarak hızlıca yedi tost, üç lokmada; çay soğukçaydı, bardak minnacık. Boşları almaya gelen adamdan bir çay daha istedi. Çayı yudumlarken akşam için şarap almaya karar verdi, yanına da bir iki çeşit hazır meze; kim uğraşacaktı yemek hazırlamakla. Hovardalık-sa hovardalık – kim bilir, belki de kutlama. İnsan her gün işsiz kalmaz ki! Kafayı çekip sızardı, mis gibi, sabahın köründe kalkma sıkıntısı duymadan.

Belki de eskisi gibi bir şirkette çalışmamalıydı bundan sonra. On beş senedir çalışıyordu; bu sabah eline işten çıkartıldığını duyuran –müjdeleyen?– yazının tutuşturulduğu şirket, çalıştığı dördüncü yerd. Daha önce hep kendi isteğiyle, daha iyi bir iş bularak ayrılmıştı. Parası dışında hepsi birdi aslında. Kendi işini mi kursaydı bundan sonra? Allah muhafaza. İş gereği kendi işini kurmuş adamlarla muhatap olurdu bazen. Hepsinin yüzünde “başkasına çalışarak zengin olunmaz” düsturunun yıllar içinde solup sönmüş hali olurdu – bu cümlenin hayata geçirilmeye başlandığı ilk yıllarda cam gibi, ateş gibi parıldayan kendine güvenin yerini soluk bir iddiaya bırakmış olduğunu sezerdi. Kuyruklarını dik tutmaya çalışırlardı yine de.

Hepsinin geçici bir finans sıkıntısı vardır – geçici, küçük, dönemsel; sıkıntı bile değil, sıkışıklık. “Bey” diye başlar, “canım” diye çıkarlar cümlelerden. Patronlar ya –işler kötü gitmişse bile– dilleri sapasağlam. Kendini gene iş güç, maaş, gaile düşünürken yakalamıştı. Hani şimdinin meselesi değildi bunlar Ahmet, diye geçirdi içinden – iç sesinde Özlem’in sitemkâr tınısı. Onu arasa mı? Hayır! Aramamalı, onu aramak da sonranın meselesi. Belki de çok sonranın, hiçbir zamanın azıcık öncesinin.

İşsizliğin ilk saatlerindeki yürek ferahlığının geçmekte olduğunu hissediyordu. İçi sıkışıyordu. Yorucuydu bu gelgit. Birkaç aydır süren sessiz, kıpırtısız hallerinden başlarda rahatsız olmuştu, şimdiyse bu gelgitin kalıcılaşacağı kaygısına kapıldıkça o kıpırtısızlığı özlüyor. İç sıkışması falan değildi o hal; belki işsizlikti, ya da iç dünyası yokmuş gibiydi. Sıkıntı da yoktu, neşe de – ne istediği, ne istemediği bir şey. Rahatlaması mümkün değildi, kendini iyi hissetmesi; ne rahatsızdı çünkü ne de kötü. Öyleydi. Özlem’in bir şeyler sezdikten sonra sürekli sorduğu soruya verdiği yanıt da her seferinde bu olmamış mıydı?

“Nasılsın?”

“Öyle.”

“Nasıl yani?”

“Öyle işte.”

“Bilmiyorum ki öylenin nasıl olduğunu.”

Belki de kızın canına tak eden bu konuşmalar olmuştu – bu haller.

“Haller” kelimesi de Özlem’in. “Sende bir haller var.. Değiştirdi senin hallerin...” “Hal” değil de, “haller” demesi nedense dikkatini çekerdi, ama bir kez olsun sormamıştı, tek bir halini sorduğu halde neden “haller” demeyi yeğlediğini. İnsanın tek bir hali olmadığını mı bilirdi – nereden bilecek canım. Her zaman tek bir doğru

olduğunu hissettirir, Ahmet'in kararsızlıklarına sinir olurdu. Ne istediğini bilmemek kabul edilir bir şey değildi Özlem için. Ahmet içinse olağan mı olağan bir şeydi kararsızlık. Daha bir filmde çıkarken Özlem'in beğenip beğenmediği belliydi her seferinde; Ahmet'in durup düşünmesi, bir süre filmi dışarıda, sokaklarda devam ettirmesi gerekirdi, filmdeki adamların, mekânların benzerlerini mi arardı, başrol oyuncusunun duygularını mı yüklenirdi? Çocukluktan kalma alışkanlık. Karate filmi izledikten sonra sağa sola tekme atmak, seks filminden çıkıp bütün kadınları beğenmek gibi. Ama bir kez karar verdikten sonra da dünya yıkılsa zor değişirdi kararı.

Karşı masadaki kadınla göz göze geldiler. Kadın gülümsedi, bir şeyler söyledi sanki. Soran gözlerle gülümseyerek yanıt verdi kadının gülümsemesine.

"Diyorum ki," dedi kadın, "garsonlar dışarısını pek kaale almıyorlar. Bu soğukta asıl bizim ihtiyacımız var çaya, değil mi?"

"Ben gidip içeri söyleyeyim, isterseniz."

"Pardon ya... Ben sadece söyleniyordum. Bunu ima etmedim."

Gülümsedi. "Olsun," dedi, "gideyim. Hem içeri girince ısınırım da."

Dönerken kadına "tamam söyledim" anlamında gülümsedi. Kadınsa masasının kenarındaki boş iskemlelerden birini çekerek, "Adım Ayla," dedi. Birlikte oturma teklifini geri çeviremezdi, adını söyleyip oturdu. Spor giyimli, güzelce bir kadındı; yakın yaşlarda olduklarını düşündü Ahmet. Atkuyruğu yaptığı saçları rüzgârdan dağılmış, birkaç tutamı tokadan taşmış, kulaklarının üzerine dökülmüştü. Dağınık liseli kızlara benzemeye çalışıp bilhassa böyle yapmış da olabilirdi. Öyle ya da böyle, bir önemi yoktu, ama Ahmet'in ilk anda dikkatini çeken bu olmuştu. Güzelliğini hem örter gibiydi bu da-

ğınıklık hem de vurguluyordu sanki. Masanın üzeri buruş buruş olmuş gazetelerle doluydu.

“Hafta ortası böyle bir saatte burada olduğuna göre çalışmıyor olmalısın.”

Onun için çay söylemiş olması, teklifini kabul edip masasına oturması, kadının “siz”i “sen”e çevirmesine yetmişti.

“İşsizim,” dedi.

“Ne güzel, ben de.”

“Benimki çok taze bir işsizlik. Bir günlük daha, hatta yarım.”

“Alışırısın. Ben alıştım. Hem sayımız da artıyor bugünlerde. Bir ordu olduğumuzu yazmış biri,” deyip gazeteleri gösterdi. Ahmet başını salladı.

İşsiz kalmadan önce nerede çalıştıklarından, ne iş yaptıklarından konuştular bir süre. Art arda birilerini sordular; ortak bir tanıdıkları çıkmadı, ama ortak bir tanıdıkları çıkması çok muhtemel görünmüştü Ahmet’e. Konuşacak bir konu olurdu ortak bir tanıdık. Kadın başlardaki kadar atak değildi, sanki masasına çağırın kendi değilmiş gibi susmuştu. Tatlı bir gülümseme vardı dudaklarında, gözlerinde; konuşmasa da gülümseyerek bakıyordu. Masasında yarım saat önce tanıştığı biriyle değil de, birlikte susulabilecek kadar yakın, eski bir arkadaşıyla oturuyor gibiydi.

Çay bahçesinden çıktıktan sonra epeydir duymadığı bir huzur kapladı içini. Hava kararmış, sokak lambaları yanmış, dükkânların vitrinleri ışımıştı. İnsanlar gün içindeki bütün koşturmacaların ardından diri kalabilmiş son güçlerini bir an önce evlerine ulaşmak için otobüslere yetişmeye çalışırken tüketiyorlardı. Elleri kolları az önce yaptıkları alışverişlerin poşetleriyle dolu olanlarınsa omuzları çökmüş gibiydi. Onların arasından elini kolunu sall-

yıp aheste beste sallanarak geçerken, nicedir üzerine binmiş yüklerinden kurtulmuş duydu kendini. Hep imrendiği adamlara benzediğini düşündü – çalışmak zorunda olmayan, günü herkesten farklı yaşayan, belki evden akşamüzeri çıkıp sabaha karşı dönen adamlara. Akşamları iş çıkışı gittiği yerlerde görürdü böylelerini; hallerinden, duruşlarından çalışmadıkları, yorulmadıkları anlaşılırdı böylelerinin. Sinir olduğu da olurdu bazen –çok yorgunsa–, ama çoğunlukla imrenirdi. Hayatlarını nasıl sürdürdüklerini merak ederdi; sıkılıyorlar mıdır, paraları nereden gelir –muhtemelen miras ya da borsadan zamanında kazanılmış dolarlar–, boş zamanlarında ne yaparlar, kadınlar peşlerinde midir böylelerinin... Arkadaşlarıyla da bunu konuşurlardı bazen. Konu çoğu zaman aracı kurumlarda çalışan arkadaşlarının anlattıklarıyla açılırdı. Öküzün ya da hödügün biriyle saatlerce uğraşmış olurlardı. Bu gibi adamların gösteriş budalalıklarından, görgüsüzlüklerinden, okumuş olanlarının bile nasıl olup da zırcahil kaldıklarından söz edilir, sahip oldukları tonlarca parayı harcamayı bilmediklerinden dem vurulurdu. Belki de arkadaşları gibi gün içinde böyleleriyle muhatap olmadığı için, asaletini korumuş, ne bileyim, kültürlü, yurtdışına gittiğinde sadece alışverişle ya da fuhuşla değil, başka şeylerle de zaman geçiren birileri olduğunu iddia ederdi Ahmet – biraz da arkadaşlarını sinir etmek, onların öfkelerini kıskırtmak için. Arkadaşlarının, parası çok olanlarla gıyaplarında girdikleri sidik yarışı saçma gelirdi. İnsanın imrendiği şeyi kötülemesinde ona itici gelen bir yan vardı. Besbelli hepsi isterdi bir gün mirasyedi gibi yaşamayı. Başkalarının çığlıklerinden söz ederken çığlaştığını düşünürdü arkadaşlarının. Hele sözü fırsat eşitsizliğine getirdiklerinde çok eğlenirdi. Sınırsın, birkaç güne kalmadan herkesin eşit olduğu bir düzen kuracaklar. Onlar da Ahmet'i anlamazlardı. Birka-

çı –Ahmet’in kimi zaman sırf tartışmak için tartıştığını bilenler– inanmadığı şeyleri söylemekle suçlardı. İkna edemezdi samimi olduğuna.

Oysa çok önceden inanmıştı: İnsanlar eşit değillerdi, olamazlardı. Bu sonuca vardığı geceyi çok iyi anımsar. Üniversitede üçüncü sınıfa geçtiği yaz, tatil için annesiyle babasının yanına gitmişti. Sıcak, tuhaf bir geceydi, uyku tutmamıştı bir türlü. Uykusunu kaçıran sıcak değildi sadece, canı da sıkılıyordu. Şimdi anımsadığında çocukça geliyor o gece yaptığı muhasebe, yirmi yaşında bir gencin kafa yorduğu şeyler. Vardığı sonuç çocukça değil ama – bu sonuca sonraları, başka pek çok yoldan dolanıp gene ulaştı. Anımsadığında bile utanıyor; dünyanın nasıl değişeceğine kafa yorup duruyordu o günlerde – yaz hali, yaz sıkıntısı, yaz felsefesi... Belki biraz da sorumluluk duyuyordu o günlerde, bütün dünyadan sorumluydu hem de. Savaşlar, aç insanlar, şunlar, bunlar, televizyonda gördüğünde insanın canını sıkan her şey. Balkona çıkıp oturmuştu uykusu kaçınca. Şehrin gece gürültülerine kulak kabartmıştı. Uzaklardan tek tük geçen arabalar, motosikletler, bir yerlerden gelen müzik sesi, bunların hepsinden oluşan, ama hepsinden de öte bir mırıltı, uğultu... Çok küçük bir şehir değildi, ama neticede taşraydı. Yine de, gecenin ilerlemiş saatlerinde bile büsbütün kesilmiyordu sesler. Şehrin uğultusunu yaratanları gözlerinin önüne getirmeye çalışmıştı: Bir yerlerde o saatte açık yerler olmalıydı, son içkilerin içildiği, son bakışların karşılaştığı; şehrin batı ucunda yan yana dizilmiş fabrikalara gece vardiyası için işçi taşıyan otobüsler; evlerde uyanık olanlar, sevişenler, kavga edenler, bekleyenler, beklerken iç çekenler, beddua edenler... Böyle kaç şehir vardı memlekette, kaç ülke vardı dünyada. İlk kez çok kalabalık bir dünyada yaşadığını fark ediyor gibiydi. Merkezinde kendisinin durduğu, çemberler

halinde genişleyip bütün dünyayı kuşatan insanlardan başı dönmüştü. Bütün kargaşalar doğaldı, azdı hatta. Bunca insanın çoktan birbirini yemesi gerekirdi, gene iyi kötü bir düzen tutturmuştu dünya – savaşı, açlığı, yokluğuyla. Üniversitede aldığı derslerde anlatılanlar buydu belki de. İyi kötü bu düzenin nasıl tuttuğunu, bunu tutturana asli yapııştırıcının, paranın bunu nasıl sağladığını anlatmaya çalışıyordu hocaları.

Şehrin akşam koşturmacasının dışında, elini kolunu sallayarak yürürken çocukça geliyor o yaz dönümü gecesinde kendi başına felsefe yapan genç adamın duyduğu heyecan. Belki de o gece büyüdü, çocukluktan çıkıp yetişkin oldu – bu yüzden “dönüm gecesi.” Bunun heyecanıydı duyduğu; daha önceleri uzaktan gördüğü, bir camın ardından izlediği dünyaya ilk kez o gece dokunmuştu. Korku dolu bir şeydi dünyada olmak. Dünyayı düşününce minicik bir nokta sayılacak şehirde bile yalnızdı – şehrin uğultusunu bastıracak ikinci bir ses yoktu. Kendini korumak zorundaydı. Aslolan buydu, başka bir şey değil. Kendini korumak zorunda olduğunu idrak edenlerin tutturduğu bir düzeni vardı dünyanın. Ona uyacaktı, uymalıydı. Bilinçsizce de olsa, yaptığı bu olmuştu o geceye dek, bundan sonra daha bilerek atacaktı adımlarını, atmalıydı.

Çoğu zaman kendi başına düşünüp taşınırken keşfettiklerini, kimi zaman da keşfettiğini sandığı akılları fikirleri, bir punduna getirip başkalarıyla konuşurken kullanmayı sevdiği halde, o yaz gecesinden kimseye söz etmemişti. Dünyaya o geceyi açık etmek dünyanın uğultusu karşısında açık vermek olmaz mıydı?

Kaç yıl geçmişti aradan? Neredeyse yirmi yıl. Az buz zaman değildi, pek de açık vermemişti bunca zaman. Bunun huzuru muydu işsiz kaldığı halde duyduğu? Daha bir uğuldaması gerekirken dünya, sessizleşmiş gi-

biydi. İŒi gücü, iyi kötü güvencesi varken bir türlü duymadığı huzurun iŒsizliđin ilk akŒamında içine dolması hoŒuna gidiyordu. Moral önemliydi –nasıl baŒlarsa öyle gider, derler– bu morali korumalıydı. Korurdu canım, ne vardı bunda? Hiç dŒnmeyecekti iŒ miŒ meselelerini ilk günler, kafa dinleyecekti, moral depolayacaktı.

İyi de, ya alıŒırsa bu aylaklığa, yeniden alıŒmak istemezse... Saçma bir soru, deyip atıverdi zihninden. Yapabileceđi ne çok Œey vardı. Hiçbirini yapmayacak da olsa, yapabilecek olmanın verdiği güven hoŒtu. Eh, yapmaya da baŒlamıŒ sayılırdı.

Üstelik oldukça güzel bir kadınla tanıŒmıŒtı daha ilk günden.

Eve dönerken markete uğrayıp Œarap aldı. Peynir ekmekle Œarap iecekti iŒsizliđin ilk akŒamında. Böyle giderse gün sayacaktı, iŒsizliđin beŒinci günü, yedinci zafer haftası iŒsizliđin... Mutfakta atıŒtıracaklarını hazırlarken buzdolabındaki rakıya gözü iliŒince Œarabı açmak yerine, rakıyı çıkardı dolaptan. Ayla geldi aklına. Œarap mı içerdi, rakı mı? Sanki eve birlikte gelmiŒler gibi hissetti. Neredeyse içeri seslenip ne içeceğini soracaktı. Belki bir gün bu da olurdu. Ayrılırken telefonlarını almıŒlardı birbirlerinin. “Cep telefonu kullanmıyorum, bana ev telefonundan ulaŒabilirsin,” demiŒti. ŒaŒırmıŒtı cep telefonu olmamasına. Yok muydu, vermek mi istememiŒti? Belki de bir gizem halesi yaratmak, farklı olduğunu vurgulamak istemiŒti. Amaaan, ne olursa olsun, hoŒ kızdı doğrusu. HoŒ, hatta çekici, ama ürkütücüydü de. Œaka mıydı o söyledikleri?

“Bilgiler bana akar, daha doğrusu herkese akar da, ben izin veririm bana ulaŒmasına.” Ne demekti bu? aydan sonra kahve imiŒlerdi. Bu kez Ayla içeri gidip sipariŒ vermiŒti. Kahve içerlerken Ahmet’in amaya alıŒtıđı bir iki

konu cılız bir şekilde, birkaç cümlede sonlanıp durmuştu. Kahvesi bittiğinde, Ayla fincanını kapatırsa fal bakabileceğini söylemişti. Bakmıştı da. Fal mı bakmıştı, kişilik tahlili mi yapmıştı, orası biraz karışık. Sezgileri çok güçlüydü anlaşılan. Başlarda çok sıradan şeylerdi söyledikleri.

“Bir yol kavşağındasın. Çoktandır oradasın. Hayatın kavşaklarda geçmiş senin. Bir tarafa dönmek yerine kavşağın sıkılıp sana yol olmasını beklemişsin. Bazen olmuş, ama kısa zamanda yeniden bir başka kavşakta bulmuşsun kendini. Bu beklediğin en uzun süreli. Biraz daha bekle, bu da yol olacak sana.”

Susmuştu. Fincanı rasgele evirip çeviriyor gibiydi. Yüzüne bakmıyordu.

“Kendini engellemekte üzerine yok. Yapabileceklerinden hep azını yapmışsın, yetinmişsin bu kadarıyla. Ama bir gün gelmiş yetmez olmuş, ne var ki yetmediğini bile göremeyecek kadar kör etmişsin kendini. Hayali engeller görmekten, içindekini görememişsin. Ama dedim ya, sana yetmez olmuş. Temizliğe girişmişsin. Hayatından atmaya başlamışsın bir şeyleri. Daha önce engel olarak yerleştirdiklerini teker teker kaldırmaya başlamışsın. İnsanlar azalmış çevrende. Son olarak bir kadını uzaklara göndermişsin.”

Bunu duyunca şaşırılmıştı Ahmet. Bu kadının Özlem'in peşine taktığı bir ajan olabileceğini düşünmüş, bu fikrin pespayeliğine kendi de gülmüştü.

“İşsizliğin de senin seçimin. İş de senin önünde bir engeldi. Bu yüzden işsizsin. Bu yüzden özgürsün. İçindekinin seçimi bu, unutma. Bugünlerde herkes işsiz, ama seninki onlardan farklı. Sen kendin seçmişsin. Herkes gibi değilsin. Herkes gibi birilerinin peşinden gidemeyişin bundan. Hep şaşırılmışsın hayatın boyunca, başkalarının nasıl olup bir fikrin, bir liderin, bir kadının ya da erkeğin peşinden gidebildiğine. Gidemeyişlerin bundandı

senin. Kavşak, dedim ya demin, aslında kavşaklar başkaları için; birinin peşinden gitmeyi bırakıp ardından gidecekleri bir başkasını, başkalarını arayanlar için. Sen onlardan değilsin. Çocukken de yalnızmışsın. Kendini hep yalnız hissetmişsin. Yakın arkadaşların olmuş, ama yalnızlığın hep kalmış yanında. Arkadaş sandığın adamları arayıp sormayışın bundan. Denk biri çıkmamış ki karşına. Bir zaman sonra da içten içe böyle birinin karşına çıkmayacağını düşünmüşsün. Bu yüzden çıkmışsa bile görmemişsin.”

Kendinden o kadar emindi ki fala bakarken, Ahmet ürkmüştü. Söylediklerinin içinde itiraz edecekleri olduğu halde itiraz edememişti. Ayla inanmayacaktı itirazlarına. Kusursuz bir tahlildi. Ahmet’e uymasa bile kusursuzdu. Yanlışlanamazdı. Hele Ahmet hiç yanlışlayamazdı. Böyle bir kadınla ilk günden tartışmak olacak şey değildi. Bu kadının sevgilisinin vay haline!

“Katılıp kalmışsın bir süredir. Dünya seni kesmez olmuş. Pes demiş bırakmışsın. O kadar güveniyorsun ki içten içe kendine... Başkalarının ne dediğinin, ne düşündüğünün hiç önemi yok. Onlar seni yenilmiş, yarışı bırakmış sansalar bile onlara öyle olmadığını, hatta tam tersinin doğru olduğunu söylemeye çalışmıyorsun. Önemsiz birilerinin önemsiz fikirlerinin senin için hiçbir kıymeti harbiyesi yok. Ama içinde bir çatışma var. Kavşak senin içinde, dışında değil. Bilmeden yaptıklarıyla bilerek yaptıkların içeride çatışıyor, hem de ne çatışma... Durup düşündüğünde, o güne dek bildiğini sandığın şeylerden oluşan muhakemelerin kazanıyor gibi görünüyor, ama bir yandan da inanamıyorsun onların kazandığına, çünkü içten içte öyle olmadığını bilgisi de var sende.”

Fincanı Ahmet’e doğru uzattıktan sonra, “İnanmadın değil mi söylediklerime?” diye sormuştu.

“Çok ilginç şeyler söyledin.”

Yarattığı kendine özgü öykü dünyasıyla Behçet Çelik, son dönem edebiyatımızın önemli isimlerinden biri.

Dünyanın Uğultusu, öyküleriyle tanınan Behçet Çelik'in ilk romanı. Çelik'in öykülerinde okumaya alıştığımız dünyanın içinde geziniyoruz bir kere daha; acımasız bir dünyada ayakta kalmaya çalışan gençler, eğitilmiş işsizler, genç yaşta ya da olmayacak kişide karşılımlarına çıkan aşkların peşinde günlerin nasıl hızla akıp gittiğine akıl erdiremeyen insanlar...

"Kadın erkek ilişkilerini, aile bağlarını, öğrencilik hayatını, eski ve yeni arkadaşlıkları, umulanla bulunan arasındaki uçurumu, geleneksel yapıların yeninin üzerindeki baskısını, iş hayatını, para sıkıntısını, kıscacı taşrası ve kentle 2000'li yılların toplumsal hayatını karakteristیک ayrıntılarda yakalayan *Dünyanın Uğultusu*, Behçet Çelik üslubunu çok iyi yansıtıyor; sade ve şık."

Ömer Türkeş, *Radikal Kitap*, 23 Ocak 2009

"Behçet Çelik dünyanın fiziğinden, sistemin kimyasına, toplumun sınıfsal payandalarına, bireyin garanticiliğinin aslında garantilerini nasıl yek ettiğine kadar uzanan kapsayıcı bir uğultuyu, edebi bir lezzetle önümüze koyuyor romanında; hem de oldukça şaşırtıcı bir sosyo-ekonomik ve psikolojik çalkalanmayla birlikte. Uğultunun içindeki duyulur duyulmaz müzikaliteyi de incelikle edebileştireyor aynı zamanda."

Pakize Barışta, *Taraf*, 25 Ocak 2009

ISBN 978-975-07-1260-9

9 789750 712609